

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

תוכן

- א. הא גדילים תעשה לך מהם.....1
- ב. נוזר שגילה ושייר שתי שערות צמח ראשו וחזר וגילהן ... וגילה אחת ונשרה אחת .. נשרה אחת וגילה אחת ... אף על פי ששער אין כאן מצות גילוח אין כאן.....2
- ג. נוזר חופף ומפספס אבל לא סורק.....2
- ד. כל הסורק להסיר נימין מדולדלות מתכוין.....4
- ה. דבר שאין מתכוין מותר.....5
- ו. לא יחוף באדמה מפני שמשרת את השער.....6
- ז. נוזר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת.....7
- ח. היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת.....7
- ט. היה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת.....7
- י. כשהוא אומר לא יבא להזהירו על הטומאה להזהירו על הביאה.....8
- יא. אפילו טומאה וטומאה ... כאן בחיבורין כאן שלא בחיבורין.....9
- יב. כהן שהיה לו מת מונח על כתיפו והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו יכול יהא חייב ת"ל ולא יחלל במי שאינו מחולל יצא זה שהוא מחולל ועומד.....10
- יג. לא אמרו טומאה בחיבורין אלא לתרומה וקדשים אבל לנוזר ועושה פסח לא ... בחיבורי אדם באדם.....11

דרף מב.

א. הא גדילים תעשה לך מהם

כבר התבאר במסכת יבמות דף כ: ולעיל דף מא. שבציצית¹ כסות של צמר עושין לבן שלה חוטי צמר, וכסות של פשתן עושין לבן שלה חוטי פשתן ממינה, והתכלת מטיילים בין בבגד פשתן ובין בבגד צמר שעשה של מצות ציצית דוחה לא תעשה של שעטנז.

¹ רמב"ם הלכות ציצית פרק ג הלכה ו

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

אולם כשאין מטילין תכלת אסור לעשות חוטי צמר בכסות של פשתן או חוטי פשתן בכסות של צמר, מפני שאפשר לעשות הלבן שלה ממינה, וכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם יכול אתה לקיים את שתייהן הרי מוטב, ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה, וכאן אפשר לקיים את שתייהן.

**ב. נויר שגילח ושייר שתי שערות צמח ראשו וחזר וגילח ...
... וגילח אחת ונשרה אחת .. נשרה אחת וגילח אחת ...**

אף על פי ששער אין כאן מצות גילוח אין כאן

גלח והניח² שתי שערות, וצמח ראשו כולו וחזר וגלחו עם אותן שתי השערות, הרי זה קיים מצות גלוח. אך אם³ גילח רק את אותן שתי שערות, מספק לא קיים מצוות גלוח.

גלח אחת ונשרה אחת, הרי זה קיים מצות גלוח, נשרה אחת וגלח אחת אין כאן מצות גלוח.

ג. נויר חופף ומפספס אבל לא סורק

נויר חופף⁴ על שערו בידו, וחוכך בצפרניו ואם נפל שער אינו חושש, שהרי אין כוונתו להשיר ואפשר שלא ישיר, וכן מותר לו להפריד שערותיו בידיו שלא ידבקו אחד להבירו⁵

אבל לא יסרוק במסרק, ואפילו במסרק רך⁶ שאינו ודאי שישיר השיער אסור⁷.

² רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה ז

³ ברמב"ם שם לא הזכיר זאת ועיין כסף משנה שהביא איבעיא דאביי ופירוש התוס' שחזר וגילחן לאותן שתי שערות לבד מי אמרינן אותה תגלחת שתי שערות לאו כלום הוא הואיל וכשגילחן ראשו מלא שער עכ"ל. וכתב דהרמב"ם השמיטו דממילא משמע שאחר שכתב דבחזר וגילח כל ראשו עם אותם שתי שערות קיים מצות גילוח הא אם לא גילח אלא אותן שתי שערות לבד לא קיים מצות גילוח.

⁴ רמב"ם שם פרק ה הלכה יד

⁵ פירש"י שבת דף נ"א חופף שערו בנתר וחול ומפספס מנפץ שערו **ובנויר** פירש"י ותוס' מפספס שמבדיל שערותיו זו מזו (מג"א שג ס"ק כג)

⁶ רמב"ם שם ומ"ב סי' שג ס"ק פו

⁷ מבואר בגמ' "כל הסורק להסיר נימין מדולדלות מתכוין" ועיין ברדב"ז שהקשה דא"כ היה לו ללקות שהרי הוא פסיק רישא ומתכוין להשיר הנימין ותירץ על פי מש"כ רש"י ד"ה להשיר נימין – "מן הראש אבל עדיין לא נעקרו לגמרי וכיון דמתכוין להשיר כי סורק במסרק הוה ליה דבר שמתכוין ואסור" דמכיון שהם מדולדלין אין כאן גילוח ללקות עליו אבל אסור לעשות כן כיון שלא נעקרו לגמרי ועיין בחינוך מצוה שעג וז"ל "אבל לא

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

סורק במסרק לפי שהמסרק מפיל ומשיר השיער בלי ספק" וכן כתב ברש"י פ' במה מומנין דף נ"ב ד"ה אבל לא סורק ועיין בריב"ש סי' שצד שהקשה "והוא מן התמה: איך נעלמה הלכה מפורשת במקומו, מעיני מאור הגולה דבנזיר, משמע מעמא משום דהוי מתכוין, כמ"ש למעלה. ואפשר לומר: שנראה לו לרב ז"ל: שאם היה אסור הסריקה מפני שהוא מתכוין, לא היה לו לתנא: להכניס אסור הסריקה, בין החפיפה בנתר ובחול, והפספוס; ובין החפיפה באדמה, שאסר רבי ישמעאל, מפני שמשרת מלשון נושר השער. והיה לו לתנא לשנות משנה בפני עצמה: נזיר אסור לסרוק על כן הבין הרב ז"ל: שהכל הוא משום פסיק רישיה: היתר החפיפה והפספוס, דלא הוי פסיק רישיה; ואסור הסריקה, משום פסיק רישיה. והוסיף ר' ישמעאל: אסור האדמה, משום פסיק רישיה. ומה שאמרו בגמרא: כל הסורק, להשיר נימין המדולדלין הוא סורק. יש לישבו לדבריו: לפי שהמקשה היה סבור: שיש סריקה, דלא הוי פסיק רישיה: אם יסרוק אדם ראשו, וקווצותיו סדורות לו: תלתלים; ואין בראשו נימין מדולדלין; אז אפשר שלא ישיר שער כלל. ולזה השיב רבא: דפסיק רישיה הוא: שאין אדם סורק, אלא כשיש נימין מדולדלין בראשו, כדי להשירן; שאין הסריקה דבר אחר רק להפסיק הנימין המדולדלין, והנקשרין זו בזו. ולא בשופטני; עסקינן; שיסרקו לבטלה, ואין נימין מדולדלין ונקשרים בראשם. ואפשר שבכלל דברי רבא: שגם כן מכוין להסיר; כיון שאין אדם סורק אלא כשיש נימין מדולדלין, וא"א להפרידן מפני קשורן, רק בהשרה. א"כ, על כרחך: מכוין הוא להשירן; שהרי אין הסריקה רק להפריד השערות בהשרה, שזהו שיחתכו קצתם מן הקשירה ולמטה, או שיתלשו מעקרן" ועיין מג"א סי' שג ס"ק כב שכתב" ואפשר דרש"י בא לאשמועינן דאפי' אינו מתכוין להשיר נימין אסור ובגמרא התם מיירי במסרק רך" וכ"כ במ"ב שם ס"ק פו ובגמרא איתא דכל הסורק להשיר נימין המדולדלין [היינו שנתלשו קצת ועדיין לא נעקרו לגמרי] מתכוין כדי להפריד היטב שערותיו ונ"מ מזה דאפילו במסרק רך [כגון בארש"ט רכה] שאינו פסיק רישא ג"כ אסור אם לא באופן שאין מכוין להשיר הנימין הנ"ל ועיין בחידושי הגרי"ז בגמ' שם ז"ל "כל הסורק להסיר נימין מדולדלות מתכוין, ובפירוש הרא"ש כתב דהוי פסיק רישא, וצ"ע דבגמרא משמע דהוי מטעם מתכוין, ואמר הגר"ח דכונת הגמרא דהוי פסיק רישא דניחא ליה" דהיינו דהוי"א שיהיה מותר כיון דהוי פסיק רישא דלא ניחא ליה שהרי אינו רוצה שיתלשו שערותיו קמ"ל דניחא ליה כיון שרוצה להשיר נימין המדולדלין וצ"ע שאפילו אם נאמר דלא ניחא ליה הא בשאר איסורים לכו"ע חייב בפס"ר אפילו לא ניחא ליה דסברא זו שייכת רק לאיסור שבת (וכמ"ש"כ בב"ש אבהע"ז סי' ה' ס"ק יג בשם הרא"ש פ' הבונה) ועיין מנחת חינוך שם אות ח שהקשה על הרמב"ם ז"ל "זוה תימא כיון דהוי פסיק רישא דמשרת ודאי, ובפסיק רישא חייב עיין בר"מ פ"א משבת ה"ו, וידוע דבשבת חייבים אף סקילה, א"כ למה לא יתחייב כאן מלקות. ולדחוק ולומר דאם עשה כן היינו שסרק ומ"מ לא השיר על כן אינו לוקה, דודאי אם לא השיר אינו לוקה וזה פשוט, אבל אם השיר כיון דהוי פסיק רישא למה אינו חייב, ובהר"מ מבואר דבכל ענין אינו חייב, ועיין בכסף משנה, ותמה אני שלא עמדו בכל זה נושאי כלי הר"מ, אחרי זה ראיתי בספר מחנה אפרים בהגהות על הר"מ שהקשה על הכסף משנה כאן דכתב אפילו באדמה המשרת כתב רבינו דאינו לוקה מפני שאינו מתכוין וכו', וכתב הוא וזה לשונו, אינו כן דהא סורק במסרק דמתכוין להשיר ואפילו הכי אינו לוקה, ומעמא משום דאדמה הוי כעין סם וסם נלמד מאדמה וכו' עי"ש, ודבריו ג"כ אינם מובנים, שהקשה דסורק הוא מתכוין ולמה לא ילקה, וכתב וטעמא דאדמה וכו', מ"מ קשה למה לא ילקה במסרק דלא הוי כסם, ואין לדבריו הבנה עי"ש. על כל פנים נלמד מדבריו דאדמה הוי כעין סם, א"כ נוכל ליישב דברי הר"מ דסבירא ליה אבל לא יסרוק במסרק ולא יחוף באדמה מפני שמשרת את השיער ודאי, ואם עשה כן אינו לוקה, עכ"ל. נוכל לומר דמה שכתב ואם עשה וכו' קאי על החופף באדמה ואינו לוקה מפני שהוא כסם, אבל לא קאי על סורק, ובמסרק לוקין. אך מ"מ לשון הר"מ לא משמע כן, ובדברי הרב המחבר נוכל יותר להעמיס בלשונו דקוא על האדמה אין לוקין אבל במסרק לוקין, אך בדברי הר"מ נראה קצת דקאי על שניהם, על כן צ"ע כעת כל דברי הר"מ" ועיין ליקוטי הלכות נזיר מב ע"א (טו ע"א בדפו"י) בעין משפט אות א שכתב שאפשר שגבי נזיר חשיב אינו מתכוין כיון שאין כונתו להשיר השיער אלא רק ליפותו ולהכי אין בו חיוב מלקות ואפשר שזהו כוונת הכס"מ.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נוזר

ומ"מ מותר⁸ לנזיר לתקן מעט את שער הראש בכלי העשוי משער חזיר, או כל מסרק רך שדוקא לסרוק אסור בו כיון שמשיר שער אבל לתקן מעט מותר ובמסרק אסור אף בזה⁹.

ד. כל הסורק להסיר נימין מדולדלות מתכוין

כשם שאסור לנזיר לסרוק משום איסור גילוח בנזיר, כך גם בשבת אסור משום מלאכת גוזז, ויש בכך איסור תורה¹⁰ למרות שאינו מתכוין להסרת השיער¹¹. שכל הסורק להשיר נימין המדולדלין שנתלשו קצת ועדיין לא נעקרו לגמרי מתכוין¹², כדי להפריד היטב שערותיו¹³.

ולפיכך אסור בשבת¹⁴ לסרוק את השערות, הן במסרק הן במברשת סמיכה או במברשת קשה¹⁵, והמסרק והמברשת הם אסורים בטלטול משום מוקצה¹⁶. אבל מותר לסרוק ואף להבריש את השער במברשת ששערותיה רכות¹⁷, וכן במסרק שיש בין

⁸ מ"ב שם ס"ק פז

⁹ ועיין בסקב"ב במ"א שכתב בעצמו לדעת הריב"ש דאפילו לתקן מעט השער במסרק ג"כ אסור אך י"ל דשם מיירי שלא היה הראש עדיין סרוק יפה וע"כ אף בתקון מעט תולש שער במסרק ואם סרק השיער יפה (משכחת לה כגון שסרק יפה ואח"כ מיד נדר בנזיר) מותר לתקן שעריו אף במסרק וכגון אלו שרוחצין המסרק בשמן טרוף במים ומעבירין המסרק על ראשן להדביק השערות זו בזו ולהשכיבן על הראש (כן משמע בה"ל שם ד"ה לחוף ולפספס)

¹⁰ ריב"ש, ועיין שם דאפילו למאן דאמר בעלמא מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, הכא חייב, דבמשכן היו גוזזים עורות תחשים אף על פי שלא היו צריכין לצמר, וכן כתב בחידושי הר"ן שבת צ"ד בשם הרא"ה, אמנם תוספות שם סבירא להו דתליא בפלוגתא, ואמולם עיין גם איסורא לכולי עלמא יש בזה. שער הציזין שג עב
¹¹ ואפילו למאן דאמר דפסיק רישא דלא ניהא לה שרי, כמו שכתוב סוף סימן ש"כ, מכל מקום כיון שהוא רוצה בהפרדת השערות, וזה אי אפשר זולת השרת השערות הוי כפסיק רישא דניהא לה [ריב"ש]. שער הציזין סימן שם ס"ק עד

¹² אולם עיין הליכות אליהו על הרמב"ם שם שכבר כתבו בשם הריב"ש דסורק הוה פ"ר דלא ניהא ליה וא"ש בזה מה דאצטריך הגמ' לאמר להשיר נימין מדולדלות קא מתכוון ולכאורא תיפוק ליה משום דהוה פ"ר אבל י"ל דרוצה למצוא טעם אף במסרק רק דל"ה פ"ר. אבל לפ"ז גם במסרק דהוה פ"ר וגם באדמה שהוא משיר ודאי ל"ה איסור דאורייתא כיון דהוה פ"ר דלא ניהא ליה והא דלהשיר נימין מדולדלות ג"כ ל"ה אלא איסורא מדרבנן.

¹³ מ"ב שם פו, וע"ע שו"ת חלקת יואב או"ח סי' ו, אנ"ט מלאכת גוזז סע' י ובהערה יד, דעת תורה סי' שג סע' כז, שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' קנח ד"ה אמנם מכל

¹⁴ שו"ע ונו"כ או"ח שג כו, שמירת שבת כהלכתה פרק יד אות נ

¹⁵ כתב בספר ישועות יעקב ראיתי אנשים מקילים לסרוק ראשם בשבת וכמעט נעשה הדבר כהיתר אצלם ואוי לעינים שכך רואות לעבור בשאט נפש לחלל שבת בידיים ומהראוי לכל חכם בעירו להזהיר ע"ז אולי ישמעו ויקחו מוסר עכ"ד ומה שמשיבין שמוכרה לתקן שערותיו כדי שלא יתנגה בפני חבריו הלא יכול לעשות באופן ההיתר. מ"ב שם פו

¹⁶ שהרי הוא כלי שמלאכתו לאיסור.

¹⁷ שם במ"ב פו פז

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

שיניו רווח גדול, שאין חשש שבשימוש בהם ייתלש שער, וכדי שלא יהא נראה כעובדין דחול, טוב לייחד מברשת ומסרק מיוחדים לשבת ויו"ט¹⁸.

מותר אדם¹⁹ לחכך, בנחת, בשערות ראשו וזקנו²⁰, ואינו חושש שמא יתלוש מהן, ואף מותר לו להוציא שיירי מאכל שנדבקו בזקנו, ובלבד שיקפיד לא לתלוש שערות.

וכן מותר²¹ להסיר ביד את הקשקשים (חתיכות עור יבש המתקלף) מבין שערות ראשו, אך יזהר לא להוריד קשקשים כאלה שעדיין מחוברים לגוף האדם.

אשה ששכחה להסתרק מבעוד יום לפני לכתה למקוה בליל שבת או בליל יום טוב, תשאל שאלת חכם, כיצד עליה לנהוג²².

נכון להימנע²³ מסריקת פאה נכרית (שייטל) בשבת וביו"ט, אבל מותר להחליק את השערות של הפאה הנכרית בעזרת מברשת בעלת שערות רכות, וטוב שתהיה מיוחדת לשבת.

ה. דבר שאין מתכווין מותר

כבר התבאר במסכת שבת דף כב. וכט: שלהלכה מן התורה אינו חייב בשבת על מלאכה שעשה אלא אם כן עשה אותה במתכווין, כלומר שביקש להשיג בפעולתו את התוצאה המקובלת, אבל אם לא התכווין לאותה התוצאה, וגם לא ודאי שעל ידי פעולתו זו תושג התוצאה המקובלת, הרי זה דבר שאינו מתכווין, ומותר לעשות²⁴.

¹⁸ ויל"ע אם מותר לייחד מסרק מיוחד לשבת שדלל בו מבעו"י את שיניו, שלא יהא כל חשש של תלישת שערות. שש"כ שם הערה קלד

¹⁹ רמ"א שם, שש"כ שם מח

²⁰ עיין מנחת שבת סי' פ ס"ק קיז וסי' פו ס"ק ו ובקו"א ס"ק ו, ועיין אשל אברהם מה"ת סי' שמ.

²¹ שש"כ שם מט

²² שש"כ שם נא ועיין דעת תורה סי' שמ סע' א, דכיון דאית בה בסריקה איסור תורה, אין כל היתר אפ"י ע"י נכרי, ע"ש, וע"ע אנ"ט הנ"ל סוף הערה יד, דאולי דיש להקל ע"י נכרי אם נאנסה ולא יכלה להסתרק מבעו"י, והוא לשיטתו שם. ועיין שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' קנח, דאם מצטמעת (ללכת למקוה), מי שמוקל לה ע"י נכרי, יש לו על מי לסמוך.

²³ אנ"ט מלאכת גוזה סע' י, שו"ת בית יצחק או"ח סוסי' טו, מנחת שבת סי' פ ס"ק קיז, קצוה"ש סי' קמג בבדה"ש ס"ק ו וסי' קמו ס"ק כא ד"ה והאנ"ט. ועיין שש"כ שם נב מהגרש"ז אויערבך וצ"ל שמעתי, כי דין זה תלוי בפלוגתת הפוסקים לענין השימוש במכבדות העשויות מקיסמין, דלדעת הרמ"א סי' שלו סע' ב שאוסר, ה"נ בני"ד, ולדעת המקילין בביה"ל שם ד"ה שלא, ה"נ כאן דיש להקל עכ"פ בכלי המיוחד לשבת (ע"ש בביה"ל במסקנתו), אך אפשר דבמכבדות אם נשבר או נחסר קיסם ה"ז קלקול, והכא אפשר שזה יפוי אם מוציאים את השערה, עכ"ד. ועיין בקצוה"ש הנ"ל, דבנסתבכו השערות אית ביה משום תיקון מנא, ועוד נ"ל דיש לדון בהא דסי' ח בשע"ת ס"ק ח (ט) וע"ש בכף החיים ס"ק ל.

²⁴ עיין באריכות בזה בשמירת שבת כהלכתה מבוא פרק א אות יב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

ו. לא יחוף באדמה מפני שמשרת את השער

נוזר לא יחוף²⁵ באדמה מפני שמשרת את השער ודאי, ואם עשה כן אינו לוקה²⁶. ואם אינה משרת ודאי מותר²⁷. וי"א²⁸ שאסור דגזרינן אטו אדמה שודאי משירה.

י"א²⁹ שנתר וחול אסורים שודאי משירים את השיער, וי"א שנתר וחול אינם ודאי משירים

²⁵ רמב"ם שם.

²⁶ כתב הכ"מ משום דהוי דבר שאינו מתכוין ושרי לר' שמעון ודבריו תמוהין דא"כ אמאי לא יחוף באדמה אלא ודאי מפני שמשרת ודאי א"כ הו"ל פסיק רישא דחייב מיתה בשבת וה"ה למלקות והפשט פשוט דאין מלקות אלא על העברת תערף וסך נשא בעשה שוב מצאתי כדברי בבתי כהונה בית דין שאלה כ"ד ועיי"ש בית ועד. מרכבת המשנה (העלמא), וכ"נ דעת המעשה רקה, וכ"כ בצפנת פענח שהרי הוא כמעביר בסם, אולם עיין הליכות אליהו על הרמב"ם שם שכתב לענין פ"ר דלא ניהא ליה נראה דאף הני דפליגי על הערוך מ"מ יסברו דל"ה אלא מדרבנן וכ"ה ברא"ש בהשגתו על הערוך שהביא מהא דר"א דמילה לענין בהרת ואי דאיכא אחר יעו"ש שכתב הרא"ש דע"כ ל"ק אלא לענין חיוב ופטור אבל איסורא מדרבנן איכא לר"ש. ונראה שכ"ה דעת הרמב"ם שכתב בהל' נזירות פ"ה הל' י"ד אבל לא יסרוק במסרק ולא יחוף באדמה מפני שמשרת את השער ודאי אם עשה כן אינו לוקה ולכאורה יפלא כיון דהוה פ"ר אמאי אינו לוקה וע"פ הנ"ל ניהא אבל לפ"ו גם במסרק דהוה פ"ר וגם באדמה שהוא משיר ודאי ל"ה איסור דאורייתא כיון דהוה פ"ר דלא ניהא ליה והא דלהשיר נימין מדולדלות ג"כ ל"ה אלא איסורא מדרבנן.

²⁷ עיין לח"מ שררבינו פסק כר' ישמעאל משום דשקיל וטרי גמ' אליביה דבעי אי אמר מפני שהיא משרת או מפני המשרת וכיון דגמ' בעי לפרושי טעמיה משמע דהלכתא כוותיה ובבעיא פסק רבינו ז"ל לקולא משום דהוי בדבר דרבנן דאי איכא אדמה דלא מתרא לא אסרינן אלא אטו אדמה דמתרא והוי גזירה דרבנן וכיון דהוי ספיקא דרבנן נקטינן ליה לקולא אבל אין הטעם משום דספק נזירות להקל כמ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל דלא נאמר כן אלא גבי כרי משום דלא מעייל איניש נפשיה לספיקא דאמר אם יהיה בכרי זה מאה כור ונגנב או נאבד בזה אמרינן דלא חייל אבל היכא דחל נזירות ולא ידעינן אם ישיר שער או לא ודאי דזה הוי ספק בשל תורה לחומרא וגדולה מזו אמרו בגמ' בפ"ק דנזיר (דף ח') גבי רואין את הקופה כאילו מלאה חרדל דאפי' לר"ע דאמר דספק נזירות להקל דכיון דנחית לנזירות במאי נסלקיה דר"ע לא אמר דספק נזירות להקל אלא היכא דלא נחית לנזירות וכו' יע"ש. אולם עיין בלקוטי הלכות טו. עין משפט ג שרצה לחלק דכעין תער מקרי דוקא כשעושה פעולה לעקור את השיער הן ביד הן בכלי לאפוקי אם חופף על הראש באדמה או בסם וממילא נושר השיער, ועיי"ש שחילק עוד שחופף באשמה כיון שאינו מתכוין אלא ליפות פטור ונוזר אינו חייב מלקות באינו מתכוין.

²⁸ רדב"ז שם

²⁹ ביאור הלכה סי' שבו ד"ה בדברים וז"ל שם והנה הרמב"ם בפרק כ"ב פרט כל הדברים הנזכרים שם בגמרא להיתר (שבת נ ע"ב) ולא הזכיר נתר וחול דגם זה מוזכר שם בגמרא בריש הסוגיא דלר"ש מותר וכן בפ"א מהלכות שבת הזכיר דמות לרחוץ ידיו בעפר הפירות ולא הזכיר ג"כ מאומה מנתר וחול משמע דבנתר וחול ס"ל דאסור וצריך טעם ועיין בלח"מ שתמה ג"כ בזה ותירץ דס"ל להרמב"ם דר' ישמעאל בניזיר דאמר דלא יחוף ראשו באדמה ס"ל דאף נתר וחול אסור דפ"ר הוא ופסק כוותיה משום דשם בניזיר מפרש בגמרא את דבריו וצ"ע דש"ב הרמב"ם סתמא דגמרא דפרק במה מומנין דמשמע מינה דהסתם משנה כולל אף בנתר וחול ואמרינן בדף פ"א עלה דהלכה כסתם משנה הזו ופסק כר' ישמעאל ועוד דלסברת הלח"מ מאי מקשה הגמרא בפרק במה מומנין ממשנה זו הי"ל לומר דהברייתא דאוסרת לחוף בהן שערן ס"ל כר' ישמעאל דפ"ר הוא וגם מפירוש הר"ח שם משמע דלפי מאי דק"ל כר"ש אף בנתר וחול מותר לחוף את השער וכן בהגהות

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

מותר³⁰ לחוף בדברים שאינם משירים את השער אפילו אם מעורב בהם דברים שמשירים את השער ובלבד שיהיה רו מדברים שאינם משירים.

ז. נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת

נזיר³¹ שהיה שותה ביין כל היום כולו אף על פי שהוא חייב לשמים על כל רביעית ורביעית, אינו לוקה אלא אחת משום יין, ואחת דלא יחל דברו, ואם התרו בו על כל רביעית ורביעית ואמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחד ואחד.

ח. היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת

נזיר שגלח³² כל ראשו אינו לוקה משום התגלחת אלא אחת³³, ואם התרו בו על כל שער ושער ואמרו לו אל תגלח אל תגלח, והוא מגלח, לוקה על כל אחת ואחת.

ט. היה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת

אשר"י כתב שם דמדינא מותר אף בנתר וחול ומ"מ לבסוף כתב שם דקשה הוא להכשיר ואולי מטעם דר' ישמעאל הנ"ל וצ"ע למעשה"
³⁰ בית יוסף או"ח סי' שבו
³¹ רמב"ם שם פרק ה הלכה י
³² רמב"ם שם הלכה יג
³³ ולא הזכיר כאן שהוא חייב לשמים על כל שיערה ושיערה כיון שהוא מעשה אחד. ולעיל הוא שתית כל רביעית נפרדת רק אין התראות שמחלקות.

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

נטמא למת³⁴ פעמים הרבה אף על פי שהוא חייב מלקות על כל אחת ואחת לשמים, אין בית דין מלקין אותו אלא אחת, ואם התרו בו על כל פעם ופעם והוא מטמא, לוקה על כל אחת ואחת³⁵.

דף מב:

י. נשהוא אומר לא יבא להזהירו על הטומאה להזהירו על

הביאה

כבר התבאר לעיל דף יז. ששתי לאוין התייחדו לנוזר באיסור הטומאה למת, האחד היא שהזהיר הנזיר מהטמא למת והוא אמרו (במדבר ו פסוק ז) לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ וּלְאֶחָיו וּלְאֶחָתוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמָתָם.

ולפיכך נזיר³⁶ שנטמא למת טומאת שבעה³⁷, ואפילו לששה הקרובים שמותר לכהן הדיוט להטמא להם³⁸, הרי זה לוקה שתיים. אחת על האסור המיוחד בו ואחת על האסור השווה בכל הנדרים שהוא לא יחל דברו³⁹.

והשני היא שהזהיר הנזיר מהטמא באהל המת והוא אמרו (שם פסוק ו) עַל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֵא. להזהיר על הטומאה ולהזהיר על הביאה. וכשנכנס לאהל

³⁴ רמב"ם שם הלכה טז

³⁵ והחידוש הוא שהייתי אומר שמכיון שאינו מוסיף טומאה על טומאתו כמה שנטמא פעמים הרבה וא"כ לא ילקה אלא על הפעם הראשונה קמ"ל שמ"מ חייב מלקות לשמים כל כל אחת ואחת בלא התרו ובהתרו חייב מלקות על כל אחת ואחת (ערוה"ש שם טז סעי' ה) וברא"ש הל' טומאה סי' ו פירש לפי שיש בזה תוספת טומאה דלאחר שפירש הנזיר מן המת הנוגע בנזיר אינו טמא אלא טומאת ערב אבל בשעה שנוגע במת הנוגע בו אז טמא טומאת שבעה (ערוה"ש שם סעי' יג)

³⁶ רמב"ם נזירות פ"ה ה"ח והט"ו

³⁷ וברמב"ם שם הוסיף "בין בטומאות שהוא מגלה עליהן כמו שיתבאר בין בטומאות שאינו מגלה עליהן" והקשו עליו ובתוכם במשנה למלך שבפ"ג מטומאת המת ה"ג כתב "לפיכך אני אומר שכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלה עליה אינה דין תורה" עכ"ל ועיין עוד ספ"ט מטומאת מת שם (ועיין בערוה"ש מהרות סי' ח סעי' ו) ועיין בערוה"ש שם סי' טז סעי' ג שהרמב"ם ס"ל שהלל"מ כיון שאינו מפורש בתורה להדיא נקראים דברי קבלה ולהכי כתב שאינה דין תורה אבל פשיטא שיש עליהם מלקות מן התורה וכ"כ במנחת חינוך מצוה שעו אות ד)

³⁸ שהם אביו ואמו אחיו ואחותו בנו ובתו כמבואר בר"מ פ"ב מאבל (ואשתו אף בכהן אינה אלא מדרבנן ועיין לקמן אם מותר לו להטמאות לה)

³⁹ יש מטמא ואינו עובר על כל יחל, כגון קמן שהדירו אביו ונתגדל, דאינו עובר על כל יחל כיון שהוא לא קיבל עליו בעצמו. ועיין בספר טורי אבן ראש השנה ד' ע"א בסוגיא דבל תאחר [ד"ה צדקות] דיש נזיר מטמא ואינו עובר על כל תאחר, כגון נגע וחזר ונגע בו ביום, דאינו מאחר על ידי טומאה השניה הנזירות מהרה, כי בלאו הכי טמא שבעה מחמת נגיעה הראשונה וברור עי"ש (מנחת חינוך שם אות ז)

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

המת אחר שנטמא אינו לוקה אלא אחת, שכשנכנס לאהל המת כבר קדמה הטומאה לביאה, אך כשקרה לו טומאה וביאה כאחת חייב שתיים⁴⁰.

ולהלך דף מג. מבואר שנוזר⁴¹ שנכנס לבית ושהה שם עד שמת שם המת, או שנכנס לאהל המת בשידה תיבה ומגדל, שחוצצים בפני הטומאה, וכל כיוצא בו, ובא חבירו ופרע והסיר נג התיבה מעליו מדעתו⁴² הרי זה לוקה שתיים אחת, משום לא יבא ואחת משום לא יטמא שהרי טומאה וביאה באין כאחת.

יא. אפילו טומאה וטומאה ... כאן בחיבורין כאן שלא

בחיבורין

מה שהתבאר⁴³ שחייב על אל טומאה וטומאה אם התרו בו, הדברים אמורים בשנטמא ופירש וחזר ונגע או נשא או האהיל, אבל אם היה נוגע במת ועדיין המת בידו ונגע במת אחר אינו חייב אלא אחת⁴⁴ אע"פ שהתרו בו על

⁴⁰ ואינו חייב אלא אם כן בא אוהל שהטומאה שם שבך היא משמעות "לא יבא" אבל אם האהיל על המת שבשדה או שהיה המת מאהיל עליו אע"ג שנטמא אינו עובר בלאו זה ואינו לוקה אלא אחת. חזו"א אבהע"ז סי' קמב ס"ק ג. לגבי כהן ומסתברא שה"ה נוזר

⁴¹ רמב"ם שם פרק ה הלכה יח

⁴² שאם אינו מדעתו הוי אנוס ואינו לוקה עיין להלן (ערוה"ש סעי' יב) והיינו שהוא מסייע להסיר הגג כמו שכתבו התוס' נוזר מ"ג ע"א ד"ה כגון

⁴³ רמב"ם שם הלכה יז

⁴⁴ והיינו דהרמב"ם ס"ל כפירוש התוס' בסוגיא גבי טומאה בחיבורין דהיינו שחיבורין הוא שבשעה שנוגע בטומאה נטמא עוד ע"י טומאה אחרת ודעת רב יוסף שחייב על שניהם וכן בטומאה וביאה לאוהל לוקה שתיים בכל ענין כיון שהם שני שמות ולרבה אינו חייב אלא אינם בחיבורים דהיינו שאחר שנגע בא לאוהל המת או אחר שנגע חזר ונגע וכן חייב בביאה ונגיעה בבת אחת (ומשכחת ליה שנכנס לאוהל בשידה תיבה ומגדל שאל"ה כיון שהכניס מקצת גופו הוי כנגע ונטמא משום זה ואח"כ כשהכניס כל גופו רק אז נטמא באוהל עיי"ש בסוגיא) ופסק כרבה וכמש"כ הלחם משנה ודלא ככסף משנה והרדב"ז כאן שכתבו דפסק כרב יוסף (ערוה"ש שם סעי' ט - יא)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

כל נגיעה ונגיעה שהרי מחולל ועומד⁴⁵. וי"א⁴⁶ שאינו לוקה על כל אחת אלא אם נגע ופירש ואח"כ האהיל על המת, או נכנס לאוהל המת, אבל בנגע ופירש וחזר ונגע או נשא אינו חייב אלא אחת⁴⁷.

לפיכך לדעה הראשונה כהן⁴⁸ שנכנס לאהל המת או לבית הקברות בשגגה ואחר שידע התרו בו אם קפץ ויצא פטור, ואם ישב שם כדי השתחויה הרי זה לוקה, נכנס ויצא וחזר ונכנס ויצא אם התרו בו על כל פעם ופעם לוקה על כל כניסה וכניסה, וכן אם נגע במת והתרו בו ופירש וחזר ונגע והתרו בו אפילו מאה פעמים לוקה על כל אחת ואחת, היה נוגע ולא פירש או שהיה עומד בבית הקברות ונגע במתים אחרים, אף על פי שהתרו בו כמה פעמים אינו לוקה אלא אחת שהרי מחולל ועומד כל זמן שלא פירש.

יב. כהן שהיה לו מת מונח על כתיפו והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו יכול יהא חייב ת"ל ולא יחלל במי שאינו מחולל יצא זה שהוא מחולל ועומד

⁴⁵ על כל פנים נראה לי, אם נוזר, או כהן אם נאמר דג"כ מוזהר אף דאין נוזר מגלח, נוגעים בטומאה שאין הנוזר מגלח, ובחיבורין בטומאה מטמא עצמו לטומאה שהנוזר מגלח, נראה דלוקין ג"כ על הטומאה השניה, אף בחיבורין מודה הר"מ דאין לוקין מחולל ועומד ואין לוקין דאינו מוסיף טומאה, היינו כששתי הטומאות הן שוות ואינו מוסיף טומאה כלל, אבל כשהראשונה היא טומאה שגלח, היא טומאה שמגלח, א"כ בנוזר מוסיף טומאה דצריך לגלח ולהביא קרבנות טומאה, והוי ליה מוסיף טומאה ולא הוי מחולל ועומד כנגד טומאה השניה דמוסיף טומאה. אף דאפשר לומר דמוסיף דוקא כשמוסיף ימי טומאה, כגון אחר אותו יום, או בנגע ופירש [כשחוזר ונוגע] מוסיף טומאה בחיבורין על אחרים, א"כ הוא מוסיף או יום טומאה על עצמו או שמוסיף דיכול לממא אחר, אבל בטעם זה אין נפקא מינה כי אין מטמא יותר מהראשונה, מ"מ נראה לי כיון דהוא יותר חמור, אם לענין קרבן או לענין ביאת מקדש, הוי ליה ג"כ מוסיף טומאה, והייב על הטומאה השניה החמורה. אבל אם הראשונה חמורה והשניה קלה בודאי פטור מכל שכן דשוות, אך אם השניה חמורה נראה דחייב דהוי ליה מוסיף טומאה, ואפילו לדעת הראב"ד כן נראה לי. מנחת חינוך שם אות ד.

⁴⁶ הראב"ד ס"ל כהמפרש שם שלרבה אפי' שלא בחיבורין אינו חייב אלא אחת ורק בטומאה וביאה חייב שתים כיון שכתבי תרי קראי והלכה כרבה.

⁴⁷ ודווקא באותו יום אפילו אם נגע וחזר ונגע ג"כ אינו חייב, אבל לאחר אותו יום אם חזר ונגע כיון שדמוסיף ימי טומאה, אף לראב"ד לוקה מנחת חינוך שם אות ג. (אמנם במצוה רס"ג אות י"ח כתב דהראב"ד סבירא ליה דאף אחר אותו יום דמוסיף ימי טומאה מ"מ אין לוקין דהוי ליה מחולל ועומד) ונראה פשוט אף לדעת הראב"ד דסבירא ליה דאינו חייב על הטומאה בשום אופן אם נטמא כבר אף ביום אחר דהוי ליה מחולל ועומד [עיי' לעיל אות ג'], נראה [דכיון] דאין לוקין משום טומאה גם משום כל יחל אינו עובר, דכיון דשרי משום נזירות לא שייך כל יחל כמו שכתבתי לעיל [מצוה שע"ג אות ד'] דהכל יחל אינו רק משום נזירות, מ"מ בכל תאחר ודאי עובר בנטמא אחר יום הראשון, דמוסיף טומאה עוד יום ומאחר נזירות טהרה, ולא נרע מאומר לא אפטר וכי' [נדרים ג' ע"ב], הכי נמי עובר בכל תאחר אף להראב"ד כן נראה ברור ופשוט. מנחת חינוך שם אות ז.

⁴⁸ רמב"ם הלכות אבל פרק ג הלכה ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

אסור לכהן⁴⁹ להתטמא למת שאינו קרובו אפילו בעת שמטמא לקרובו, שהרי מכל מקום מוסיף טומאה הוא, לפיכך כהן שמת לו מת יזהר שיקברנו בסוף בית הקברות כדי שלא יכנס לבית הקברות ויתטמא בקברים אחרים כשיקבור מתו. ויש אומרים דוקא לאחר שפירש ממתו אסור לטמאות למת אחר אף על פי שהוא טמא טומאת מת מכל מקום מוסיף טומאה הוא, אבל בעוד שהוא עוסק במתו מותר לטמאות אף לאחרים מפני שאין בזה תוספות טומאה, שאדם כשהוא תפוש במת ונגע בו אחר הנוגע בו הוי כנוגע במת עצמו ונעשה אב הטומאה, וכשפירש מן המת הוא עצמו אב הטומאה והנוגע בו ראשון לטומאה, ואם כן כשנוגע במת אחד בעוד שהוא תפוש בקרובו מה תוספות טומאה יש כאן אין לך טומאה המורה מזו⁵⁰.

יג. לא אמרו טומאה בחיבורין אלא לתרומה וקדשים אבל לנזיר ועושה פסח לא ... בחיבורי אדם באדם

אדם⁵¹ שנטמא במת, וכלים שיגע בהן אדם זה, טמאין טומאת שבעה שנאמר (במדבר לא פסוק כד) וְכַבֵּסְתֶם בְּגֵדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְטַהַרְתֶּם,

אבל אדם שנגע באדם שנטמא במת, בין שנגע בו אחר שפירש ממטמאין בין שנגע בו כשהוא עדיין נוגע במת, י"א ש הרי זה השני טמא טומאת ערב שנאמר (שם יט פסוק כב) וְהִנְפֹשׁ הַנִּגְעַת הַטָּמֵא עַד הָעֶרֶב, וזהו דין תורה⁵². אבל מדברי סופרים הנוגע במת ונגע באדם אחר ועדיין הוא מחובר במת שניהן טמאין טומאת שבעה וכאילו נגע זה השני במת עצמו, בד"א לענין תרומה וקדשים, אבל לנזיר ולעושה פסח בין בשעת חבור בין אחר שפירש, אינו טמא אלא טומאת ערב כדין תורה. וי"א⁵³ שהרי הוא טמא טומאת שבעה מן התורה לכל דבר וענין.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד שענ ז

⁵⁰ וילפינן ליה מקרא דכתיב [שם ד] להחלו, מי שאינו מחולל כבר אלא עכשיו הוא מתחלל, יצא זה שהוא מחולל ועומד, ונכון להחמיר כסברא ראשונה. ולהחלו, לגוסס הוא דאתא לבוש שם.

⁵¹ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ה הלכה ב

⁵² דעת הרמב"ם כדברי המפרש וכדעת רבא

⁵³ שיטת תוס' כמבואר במל"מ שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>